

"לדורות"

סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל שאלון לרישום קורות ניצולת השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית וחינוכית. אוסף הסיפורים יעלה לאתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il אנו מודים לך מראש על הנכונות לשיתוף הפעולה.

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם משפחה: גליקסמן	שם פרטי: רחל
-------------------	--------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה

יש לרשום שמות ומקומות באותיות בדפוס (גם בלועזית) במקומות המסומנים

שם משפחה לפני המלחמה או בתקופתה: גלפרין	בלועזית GALPERIN	שם נעורים: גלפרין
שם פרטי לפני המלחמה או בתקופתה: רחל	בלועזית RACHEL	מין: נ
מקום לידה וילנא (ישוב, מחוז):	בלועזית VILNIUS	ארץ לידה: פולין כיום ליטא
שם פרטי של האב: שמואל	שם פרטי ושם נעורים של האם:	רוזה קריוויסקי
שם פרטי של האישה/הבעל (אם היה/תה נשוי/נשואה לפני המלחמה): לא	שם נעורים של האישה:	
מקום מגורים קבוע וילנא לפני המלחמה (ישוב, מחוז):	בלועזית VILNIUS	ארץ המגורים: פולין היום ליטא
השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה:	מקצוע לפני המלחמה:	חבר בארגון או בתנועה: "בני יהודה"
מקומות מגורים בתקופת המלחמה (ישוב, מחוז, ארץ):	וילנא, ריגה, שטוטהוף, טורון	
האם היית בגטאות? אילו ומתי? גיטו וילנא מספטמבר 1941 עד ספטמבר 1943.		
האם היית במחנות? אילו ומתי? קייזרוואלד ריגה לטביה 11.43 עד 10.44 שטוטהוף 1.10.1944 עד 1.11.1944 מספרי היה 94444 טורון, פולין 11.44 עד 22.1.45		
מקום השחרור: פורדון על ידי ברסלאו	תאריך השחרור: 27 1 45	
האם שהית במחנה עקורים? שם המחנה?	לאן עברת/חזרת לאחר השחרור (ציין מקום)?	ורשה, לודז'
מקומות/מחנות בדרך לארץ:	שנת העליה: 1946	שם האנייה: וודז'ווד (אם עלה בדרך הים)

אנא ספרי על קורותיך לפני המלחמה

(ציוני דרך: משפחה, סביבה, ילדות ולימודים, עבודה, חברות בארגון): נא לכתוב בגוף ראשון

נולדתי בוילנא, פולין ב-26.5.1924 ראשונה לשתי אחיות, רשקה ושרקה. משפחתי היתה משפחה בעלת אמצעים, לעזרת אמא

עמדה עוזרת ואת חופשות הקיץ בילינו בדאצ'ה, בית הקיץ ליד הנהר. ילדותי היתה מאושרת, חייתי בקרב בני משפחה מורחבת,

משפחת אמי. את לימודי התחלתי בגיל 6 בבית הספר של גב' מרקילס. הלימודים בו התנהלו בשיטת מונטסורי. שיטת לימודים

פרטנית, חדשנית אז וגם כיום. הבית לא היה בית דתי אך המסורת נשמרה בו. ביקרנו בבית הכנסת בעיקר בחגים. שבת

והג נחגגו כסידרם. המגע עם הגויים היה מזערי. החיים התנהלו בנעימים בקרב הקהילה היהודית. הושם דגש מיוחד על

השכלה. משפחת אמי כולה היתה בוגרת אוניברסיטאות בברלין ובפרסטבורג. שפת הדיבור בבית היתה פולנית רוסית גרמנית ואידיש.

עם תחילת לימודי בגימנסיה "תרבות" בה היתה שפת ההוראה בעברית הפכה זו לשפה השלטת. משפחתנו היתה משפחה ציונית

דוברת עברית. במשך שנתיים "אולצתי" להשלמת השכלתי אף ללמוד פסנתר. הלימודים בגימנסיה כללו גם שיעורי ספורט

בתחומים שונים, וחוגים שונים הצטיינתי בלימודים ובספורט. היינו מודעים למתרחש בגרמניה מ-1933, אך לא היינו מודעים

לכך שהמלחמה תגיע גם אלינו. בוילנא נמשכו בינתיים החיים כסידרם. הייתי חברה נלהבת בתנועת הנוער "בני יהודה".

נא ספרי על קורותיך בזמן המלחמה

(ציוני דרך: מעצר וגירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים ביודנראט/תנועות נוער/מחתרת/פרטיזנים, השתתפות בבריחה/התנגדות/לחימה, האם אדם/ארגון יהודי/לא יהודי סייע באופן משמעותי להצלתך; בריחה/הגירה בכפייה, פינוי/אוקואציה למרכז ברית המועצות):

בספטמבר 1939 פרצה המלחמה. הגרמנים פלשו לוילנא. זרעו פחד ואימה בקרב האוכלוסייה כולה. בעקבות הסכם ריבנטרופ-

מולוטוב שנחתם שנים קודם לכן התחייבו גרמניה ורוסיה לחלק ביניהם, בעת מלחמה, את אירופה. וילנא אמורה היתה

להיות בצד הרוסי. הגרמנים עמדו בהסכם וכעבור שבועיים פינו את וילנא. הרוסים נכנסו. בתקופה זו הולאמו מפעלים,

כולל המפעל של אבא. המצב הכלכלי הלך והורע. שפת הלימוד בתיכון הפכה מעברית לאידיש. נאסרה כל פעילות ציונית.

פליטים החלו להגיע לוילנא, וניסו לשכנע אותנו לעזוב, לברוח. לא האזנו להם. חשבנו לתומנו שהרע כבר מאחורינו.

בשנת 41 הפרו הגרמנים את ההסכם, וכבשו בחזרה את וילנא. הגזרות נגד היהודים החלו. גטו וילנא הוקם וכל היהודים אולצו

להיכנס לתחומו. הוטל על כל היהודים לענוד תלאי צהוב בגב ובחזית הבגד. המפר את הפקודה דינו מוות.

החלו אקציות ואלפי יהודים הומתו ביער פונאר, הרחוק רק כ-9 ק"מ מוילנא. ההמתה ההמונית הוסתרה בהוראת הגרמנים

ובסיוע היודנראט. האקציות נמשכו ויהודים הומתו מידי יום ביומו. לחלק מתושבי הגטו הותר לצאת לעבודה שהוכרזה חיונית

לגרמנים. אני ואמי היינו בין ברי המזל עבדנו בכריתת יערות להפקת טרפנטין. כעבור 17 חודשים אולצנו לחזור לגיטו וילנא.

נכנסו לגטו חסרות כל, הותר לקחת מהבית רק מה שיכולנו להעמיס. אבא ושתי אחיותי כבר היו בגטו. המשפחה אוחדה לזמן קצר.

בגטו עצמו ניסו לנהל חיים נורמאליים ורגילים. נפתח בית ספר ששקק חיים וילדים. שם נדמה היה כי יש תקווה. לעובדים

החיוניים ניתן "גיילע שיין" רשיון צהוב ומשמעותו – חיים. מאבא נשלל הרשיון. הוא אולץ להתחבא. כעבור שבוע כלה כוח
סבלו. יצא מרצונו ממחבואו. נשלח, כביכול, למחנות עבודה באסטוניה, שלמעשה היו מחנות מוות. מאז אבדו עקבותיו
מעולם לא נודע לנו מה עלה בגורלו. אני גויסתי למחתרת בגטו וילנא מחתרת פ.פ.או. המחתרת היתה מורכבת מחברים
בתנועות הנוער השונות. בראש הפ.פ.או עמד אבא קובנר. עם חיסול הגטו בספטמבר 43 ניתנה הפקודה לרדת לביבים ולהימלט
ליערות להצטרף לפרטיזנים למלחמה בגרמנים. לאחותי ולי לא ניתן לברוח דרך הביבים כיוון שלא היה לנו נשק. ניסנו דרך
אחרת. אחותי נתפסה מייד. בשלב זה לא ידענו מה עלה בגורלה. לאחר מכן נודע לנו שנעלמה לנצח ביער בדרך למחנה קיזרוואלד
אני נתפסתי מאוחר יותר. הגעתי עם אמא ואחותי הקטנה ל"רוסה". כל היהודים שלא הצליחו להימלט הובאו ל"רוסה"
ראינו במו עינינו כיצד תולים 3 חברים במחתרת שהגרמנים תפסו ביציאה מהביבים. ברוסה נערכה סלקציה כשאת הצעירים
והחזקים מפרידים מהיתר. אמא נלקחה לכיוון אחד ואני ושרקה לכיוון אחר. הצלחנו במהומה שנותרה להתאחד. כל הצעירים
הובלו בקרונות בתנאים בלתי אנושיים למחנה הריכוז קיזרוואלד. עברנו סלקציה נוספת, הולבשנו בשמלות מפוספסות ללא בגדים
תחתונים. על השמלות הודפס מספר. הפכתי למספר... למזלי שלחו אותי לעבודה בבית החרושת א.א.ג. עבדתי בתיקון כבלי טלפון
הצלחתי להעביר גם את אמא ואחותי שרקה לעבודה בא.א.ג. היינו מאושרות, היינו יחד. התנאים הוטבו לעומת המחנה הקודם
בסתו 1944 הועברו מחצית האסירות לטורון יחד עם מפעל א.א.ג. אני אמא ואחותי לא היינו ביניהם. הועלינו על אוניות עבדים
בתנאים תת אנושיים ולאחר מכן הושטנו ברפסודות רעועות. במים קפואים למחנה הריכוז שטוטהוף. במחנה ריכוז זה
נתקלתי בפעם הראשונה בחיים-מתים שכונו מזולמאנים ונאמר לי "מחר הם כבר ילכו לגזים". תקופת שהותי במחנה נמשכה
כחודש. בכל שבריר שניה הייתי נתונה בסכנת מוות. התנאים היו בלתי אנושיים בלתי נתפסים בעליל. ההתעללות מצד הנאצים
היתה סאדיסטית לשמה, ללא כל מטרה. כעבור חודש ניצלנו. שלושתנו נלקחנו חזרה לעבודה במפעל א.א.ג. ששכן כעת בטורון.
התנאים במחנה בטורון היו גרועים ביותר אך טובים לאין ערוך לעומת מחנה המוות הקודם. שרר קור מקפיא. סבלנו מרעב מתמיד
ועבדנו במפעל. ידענו כי בכל רגע שמישהי תמות תבוא מישהי אחרת במקומה. לחיי יהודי לא היה כל ערך, כל משמעות. שרדתי
רק בזכות הידיעה שאנחנו אמא אחותי ואני אנחנו יחד. נפוצו שמועות שהמלחמה מסתיימת לרעת הגרמנים. הוחלט להעביר את
המפעל לתחומי גרמניה. מצעדנו החל בקור מקפיא, בשלג שהלך וגבר. לא היינו לבושות כראוי ולרגלינו אך ורק כפכפי עץ.
מי שהתעכבה ולו לרגע או נפלה נורתה מייד על ידי הגרמנים או האוקראינים ששמרו עלינו. באמצע הדרך נטשו אותנו השומרים
הגרמניים מפחד הרוסים. משתפי הפעולה האוקראינים הצטרפו אליהם. אנו המשכנו כושלות למצוא מחסה ללילה. קרובות
למוות מצאנו בית חרושת נטוש בפורון. הייתי במצב קרוב למוות. מנותקת לחלוטין מהמציאות תשושה לחלוטין. אדישה
לחלוטין לעתיד להתרחש. הצלחנו אמא שרקה ואני לזחול מתחת למכונה כבדה והתמוטטנו. נשמעו קריאות "ראוס, שנעל"
החוצה, מהר. אנחנו לא הגבנו. דממת מוות השתררה. בטוחה הייתי שנשארנו חיות בודדות במקום. התמוטטתי כשמידי

פעם אני מתעוררת ובודקת אם אמא ואחותי חיות, נוכחתי שכן והתמוטטתי שוב. כעבור זמן, אין אני יודעת בדיוק
כמה זמן, הגיעו חיילים רוסיים. הם נבהלו למראנו. בטוחים היו כי רואים הם רוחות רפאים. הצטלבו וניסו לברוח. אחזנו בהם
בחוזקה. לא נתתי להם להימלט. עבורנו הסתיימה המלחמה.
אנא ספרי/י על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ (ציוני דרך: השחרור וחזרה הביתה, חיים אחרי המלחמה, בריחה, העפלה/ עליה):
קצין יהודי רוסי לקח אותנו מבית החרושת ומיקם אותנו בדירות שמשפתי הפעולה ברחו מהן מפחד הרוסים. קיבלנו הוראה
לא לצאת לרחובות. הקרבות נמשכו. הרוסים המשיכו בדרכם ואנחנו אמא שרקה ואני המשכו לעיר הגדולה בידגושצ'. משאלה אחת
היתה בליבנו לחזור הביתה. אולי אבא ואולי רשקה חיים ויחפשו אותנו. לא נעצרו לאסוף כוחות, לא לקחנו מאומה איתנו למרות
שהכל היה פרוץ. רק להגיע הביתה. בפברואר 45 הגענו לעיר הרוסה לחלוטין, הגענו לוורשה. לא היה בניין שעמד על מכונו. הכל
היה הרוס. בוורשה התארגנה קהילה יהודית וקיבלו מזון ובעיקר מידע. לא מצאנו את שמותיהם של אבא ושל רשקה ברשימות.
קיבלנו מידע על הפרטיזנים ועל הקבוצה של אבא קובנר שמתארגנת בלובלין לעליה לארץ ישראל ונאמר לנו שטוב נעשה עם ניסע
ללודז'. לאחר ימים ויליות בתחנת הרכבת הצלחנו להגיע לגן עדן עלי אדמות הגענו ללודז'. עיר תוססת חיים יהודיים. קשרתי
קשרים עם אנטק צוקרמן ורבים אחרים. התחלנו להתארגן לעליה ארצה. התחזינו ליהודים מיוון שרוצים לחזור הביתה ליוון.
במרץ החל המסע הארוך לארץ ישראל. בדרכנו עברנו בצ'כיה. הונגריה. ברומניה התרכזו שליחים מהארץ שפעלו לעלייה.
הפעילות הציונית בבוקרשט, עיר הבירה הרומנית פרוחה. יהודים מהאזור כילכלו אותנו עד שנקבל סרטיפקטים לעליה ארצה.
בנובמבר 45 הפליגו אמא ושרקה אחותי לארץ ישראל. הצעירים והבריאים ויתרו על היתרי העליה עבור המבוגרים והצעירים.
אני נותרתי ברומניה. שם נודע לי על הקבוצה שמתארגנת להישאר באירופה כדי לנקום את נקמת הנרצחים. אך מי שלא היה
בפרטיזנים או חבר בפ.פ.או לא התקבל. אותי לא הסכימו להכניס לסוד "קבוצת הנקם". הצטרפתי לקבוצה שהייתה בדרכה
כשעצרנו בבודפשט, הונגריה, הודיעו לי שאני נשארת במקום מטעם הבריחה ותפקידי להכין תעודות ולטפל בקבוצות בדרכן לים
התיכון. אנו התקיימנו במינימום וחילקנו לפליטים שבאו מכל טוב. מרדכי, הממונה, הקפיד על כך. הקבוצות המשיכו לווינה,
אוסטריה. קיבלתי משימות שונות והשתוקקתי להצטרף ל"קבוצת הנקם". ב-24 בינואר 1946 התקבלתי סוף סוף לקבוצה.
בהוראת הקבוצה חזרתי לפולין ובדרך נעצרתי. רק כעבור חודש השתחררתי. הפעילויות המשיכו. ההוראה היתה "זכרי אם קורה
לך משהו – אנחנו לא מכירים אותך כלל". הסכמתי לכל. תאוות הנקם בערה בעצמותי. רציתי לנקום בגרמנים על מות אבא
מות אחותי ועוד מיליונים רבים. אנשי הקבוצה ואני בתוכם עברנו את כל אירופה כולל בולגריה בדרכנו לביצוע המשימות.
ניסינו להרעיל גרמנים. הפעולה נכשלה. ידענו והאמנו שעלינו להשאר באירופה כי איש מלבדנו לא יעשה אותה. אך בינתיים
ורק לבינתיים עד שנאסוף כוחות ועד שנתארגן שוב, נעלה לארץ. אני חיכיתי בקוצר רוח לפגישה המחודשת עם אמא ועם
שרקה אחותי. במשך כל המלחמה הצלחנו להישאר יחד ועתה הייתי לבד. רציתי לשוב ולהתאחד איתן. הפלגנו ב-19 ביוני

מאירופה ב-27 ביוני שיכנו אותנו בעתלית שבארץ ישראל. היינו עדים ל"שבת השחורה" בה נעצרו מנהיגי הישוב הארץ ישראלי.
נא ספרי/ על חייך בארץ (ציוני דרך: לימודים/ תעסוקה, שירות צבאי, פעילות ציבורית או תרבותית, משפחה/ דורות המשך וכו'):
ב-15 ביולי עזבתי את עתלית. שרקה היתה תלמידה בבן שמן ואמא גרה במעון עולים בראשל"צ. הצטרפתי לגרעין הפרטיזנים בקיבוץ עין החורש. התעוררו ויכוחים ולגרעין הפרטיזנים הצטרפו רבים שלא היו חניכי השומר הצעיר. אני קיבלתי אישור להצטרף לאמא. כעת היינו שתיים וקיבלתי שיכון. חצי דירה. חדר עם מרפסת קטנה ומטבחון בחולון. חצי הדירה השני היה בבעלות משפחה אחרת. אני חזרתי לקיבוץ. עבדתי במתפרה וטיילתי ברחבי הארץ. ברחבי הארץ היו פזורים רבים ממכרי ששמחו לארח אותי ולטייל איתי. עזבתי את הקיבוץ כדי לעזור לכלכלת אמא, והתגייסתי לצבא. לאחר 29 בנובמבר קיבלתי תפקיד לקבל את פניהם של העולים החדשים. המצב בארץ היה ככי רע אך עליית הנוער דאגה לילדים. מלחמת השחרור פרצה. וב-18 במאי בהתקפה אווירית על התחנה המרכזית בתל אביב נהרגה אמא שלי ועוד שלושים ותשעה אנשים. אמא ששרדה את מחנות מוות והשוואה מצאה את מותה בארץ ישראל, 4 ימים בלבד לאחר הכרזת המדינה היהודית. אני הייתי זו שזיהתה את גופתה. החלטתי לחזור לגרמניה ולהמשיך בפעולות הנקם. הייתי רשומה בפספורט זוגי עם זיגי, בעלי לעתיד. הדברים השתבשו. נעצרתי עוד בארץ. אחותי עברה להתגורר עימי בחולון. היא גוייסה לצבא, סיימה בגרות ולמדה באוניברסיטה. וב-1950 נישאה לחנוך וייץ מכפר בן שמן. אני למדתי בסמינר הקיבוצים במימון הקיבוץ הארצי והתחייבתי לשלוש שנות עבודה כמורה בקיבוץ. הייתי מורה במוסד הרי אפריים. נישאתי לחברי זיגי גליקסמן. בעין השופט נולד בנו הבכור. עם תום ההתחייבות שלי כלפי הקיבוץ הארצי, החליט זיגי לעזוב ואנו עברנו לחולון. לחצי הדירה שהיתה שייכת לי. הדירה גדלה יחד איתנו ואני מתגוררת בה עד עצם היום הזה. לימדתי בבית ספר "שנקר" בחולון ולאח"כ מכן הפסקתי עבודתי כמורה והתמקדתי בגידול שלושת ילדי. שני בנים ובת. ילדי נושאים שמות משמעותיים בני הבכור דודי נקרא ע"ש אחי בעלי שנפל ביד מרדכי. בני השני בועז נקרא ע"ש אחי שנפטר בגיל 5 מדלקת קרום המוח ובתי שלי ע"ש אחותי שעקבותיה נעלמו בדרך מגטו וילנא לקייזרוואלד. זיגי בעלי עבד כצייר שלטים, מקצוע שבני בועז ממשיך בו. דודי בני הבכור הוא מורה למוסיקה ובתי שלי מנגנת קלרינט בתזמורת הפילהרמונית הישראלית. יש לנו 3 ילדים ו-5 נכדים. כל משפחתי ומשפחת אחותי חיה בארץ. זיגי בעלי נפטר ב-22.2.1994. כולנו מודעים לעובדה שמה שקרה לעם היהודי באירופה יכול להתרחש שוב. חייבים להיות מוכנים למנוע, לעמוד על המשמר ולא להתפתות לאמונה "לנו זה לא יקרה!".